

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **Mgr. Ing. D. Z.**, proti žalovanému: **Městský soud v Praze**, Spálená 6/2, Praha 2, proti oznámení žalovaného ze dne 24. 2. 2022, Spr 204/2022, o vyřazení žalobce z výběrového řízení na pozici justičního kandidáta u Městského soudu v Praze, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 21. 7. 2022, čj. 77 A 36/2022-37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se žalobou domáhal toho, aby soud zrušil přípis (e-mail) žalovaného ze dne 24. 2. 2022, kterým žalovaný žalobci sdělil, že byl vyřazen z výběrového řízení na pozici justičního kandidáta pro nesplnění podmínky přihlášky - vykonání odborné justiční zkoušky.

[2] V záhlaví označením usnesením krajský soud žalobu odmítl. Uvedl, že při realizaci výběrového řízení na justičního kandidáta se nejedná o uplatnění státní moci a aplikaci vrchnostenského postavení vůči uchazečům o tuto pracovní pozici. Justiční kandidáti vykonávají odbornou přípravu (stejně jako justiční čekatelé přípravnou službu) v pracovním poměru a stát zde vystupuje jako budoucí zaměstnavatel, který podle předem stanovených kritérií vybírá své budoucí zaměstnance. Postavení státu vůči uchazečům o pracovní pozici je rovné a případná odpovědnost vyplývá ze vztahů pracovněprávních či obecných předpisů. Justiční kandidáti nevykonávají veřejnou funkci, proces jejich výběru nespadá do rozsahu čl. 21 odst. 4, ale čl. 26 Listiny základních práv a svobod, a vztah, k němuž tento proces směřuje, má pracovněprávní (a tedy soukromoprávní) povahu. Soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob.

V žalobcově věci však nebylo zasaženo do jeho veřejných subjektivních práv, a proto krajský soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení odmítl.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností. Namítl, že funkce justičního kandidáta je v současné době zásadním požadavkem pro výkon funkce soudce, která je bezesporu významnou veřejnou funkcí. Výkon funkce justičního kandidáta představuje primární a zároveň nejkratší cestu ke splnění kvalifikačních předpokladů pro výkon funkce soudce. Výkon funkce justičního čekatele má alternativu v podobě výkonu funkce asistenta soudce. Nepřijetí uchazeče o justičního čekatele nepředstavuje tak významný zásah do ústavního práva na přístup k veřejným funkcím. Proto je možné v těchto případech dát soudům větší volnost při výběru justičních čekatelů do té míry, že jejich postavení by bylo srovnatelné s postavením soukromých zaměstnavatelů. Výběr justičních kandidátů má svá přesná pravidla. Soudy tedy nejsou při výběru justičních kandidátů ve stejném postavení jako soukromí zaměstnavatelé. Podle názoru stěžovatele krajské soudy při výběru justičních kandidátů hrají pouze roli správních orgánů. Jejich pozice je srovnatelná např. se školami při organizaci závěrečných zkoušek nebo správními orgány, které rozhodují o udělení koncesí či jiných povolení.

[4] Stěžovatel shrnul, že postup krajských soudů při organizaci výběrového řízení na pozici justičního kandidáta není postupem pracovněprávním, ale jedná se o postup veřejnoprávní, v němž krajské soudy vystupují jako správní orgány, jež jsou svázány přísnými právními předpisy a které rozhodují o veřejných subjektivních právech.

[5] Skutečnost, že krajský soud je povinen s neúspěšnějšími uchazeči uzavřít pracovněprávní vztah, podle stěžovatele nic nemění na veřejnoprávní povaze samotného procesu výběru justičních kandidátů.

[6] Stěžovatel navrhl, aby NSS napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[7] Žalovaný se ztotožnil se závěry krajského soudu. Dodal, že podle § 117 zákona č. 6/2002 Sb., o sodech a soudcích, je možné se dostat k výkonu funkce soudce i přes výkon jiných povolání, než je justiční kandidát. Žalovaný rovněž upozornil na to, že postup výběru justičních čekatelů byl upraven obdobně jako výběr justičních kandidátů.

[8] Žalovaný navrhl, aby NSS kasační stížnost zamítl.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 114 odst. 1 zákona o sodech a soudcích justiční kandidát vykonává odbornou přípravu v pracovním poměru založeném pracovní smlouvou.

[11] NSS v této věci dává za pravdu krajskému soudu. Jeho závěrům nemá co vytknout.

[12] Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 5. 4. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5500/2016 dospěl k závěru, že „*přestože je postup soudu při vyhlásování výběrového řízení na justiční čekatele*

pokračování

a podmínky jejich výběru jsou upraveny právním předpisem, nejedná se při realizaci výběrového řízení na justiční čekatele o uplatnění státní moci a aplikaci vrchnostenského postavení vůči uchazečům o tuto pracovní pozici. Stát zde vystupuje jako budoucí zaměstnavatel, který podle předem stanovených kritérií vybírá své budoucí zaměstnance - justiční čekatele. Postavení státu vůči uchazečům o pracovní pozici je tak rovné a odpovědnost může tak plynout ze vztahů pracovněprávních či obecných předpisů.“ Proces výběru justičních čekatelů tudíž nespadá do rozsahu článku 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, ale do článku 26 Listiny základních práv a svobod (právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu), a vztah, k němuž tento proces směřuje, má pracovněprávní povahu (viz rozsudek NSS ze dne 20. 12. 2018, čj. 6 As 199/2018-71).

[13] NSS souhlasí se závěrem krajského soudu, že výkon funkce justičního čekatele (srov. § 109 a násl. zákona o soudech a soudcích ve znění do 31. 12. 2021) je obdobný výkonu funkce justičního kandidáta (srov. § 109 a násl. zákona o soudech a soudcích ve znění od 1. 1. 2022). Stejně jako funkce justičního čekatele byla vykonávána v pracovním poměru (viz § 111 odst. 1 zákona o soudech a soudcích ve znění do 31. 12. 2021), je rovněž funkce justičního kandidáta vykonávána v pracovním poměru (viz § 114 odst. 1 zákona o soudech a soudcích ve znění od 1. 1. 2022).

[14] Pokud je funkce justičního kandidáta vykonávána v pracovním poměru, vystupuje k justičním kandidátům (resp. uchazečům o pozici justičního kandidáta) soud jako zaměstnavatel a případné spory je nutné řešit prostřednictvím pracovněprávních sporů v civilním soudnictví.

[15] Na výše uvedeném nemění nic ani to, že podle současné právní úpravy je možné se ucházet o výkon funkce soudce po absolvování funkce justičního kandidáta a k tomuto způsobu neexistuje alternativa v podobě výkonu funkce asistenta soudce jako dříve. Podstatné pro posuzovanou věc totiž je, že justiční kandidát vykonává svou funkci v pracovněprávním vztahu a při výběrovém řízení s ním soud jedná jako případný budoucí zaměstnavatel.

[16] Ze všech uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že kasační stížnost stěžovatele není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[17] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalovanému nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec jeho běžné činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 28. června 2023

Ondřej Mrákota
předseda senátu